

Europos socialinių partnerių organizacijų reprezentatyvumas. Medienos apdirbimo sektoriusr

Santrauka

Įvadas

Šio tyrimo tikslas yra pateikti būtiną informaciją medienos apdirbimo sektoriaus socialiniam dialogui skatinti. Eurofound reprezentatyvumo tyrimais siekiama nustatyti atrinktų sektorių darbo santykių srityje veikiančias nacionalines ir viršvalstybines socialinių partnerių organizacijas. Siekiant šių tikslų, taikant principą „iš viršaus į apačią“ (išvardijant susijusių Europos organizacijų nares) ir principą „iš apačios į viršų“ pasitelkiant Eurofound Europos korespondentų tinklą, tyrime nustatytos svarbios nacionalinės medienos apdirbimo sektoriaus socialinių partnerių organizacijos. Sektoriaus nacionalinė organizacija įtraukta į šį tyrimą, jei ji: reguliariai dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose ir (arba) priklauso su sektoriumi susijusiai Europos verslo ar darbo asociacijai, įtrauktai į Komisijos Europos socialinių partnerių organizacijų, su kuriomis konsultuojamasi pagal SESV 154 straipsnį, sąrašą, ir (arba) dalyvauja su sektoriumi susijusiame Europos socialiniame dialoge.

Sektoriaus apibrėžimas

Kad būtų galima palyginti įvairių šalių rezultatus, šiame tyrime medienos apdirbimo sektorius apibrėžiamas pagal Europos bendrijos statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (NACE). Konkrečiau medienos apdirbimas apibrėžiamas pagal NACE (2 red.) 16 skyrių. Jam priskiriama tokia veikla:

- 16.1. Medienos pjaustymas ir obliavimas.
- 16.2. Gaminių ir dirbinių iš medienos, kamštienos, šiaudų ir pynimo medžiagų gamyba.

Ekonominės aplinkybės

2014 m. Europos darbo jėgos tyrimo duomenimis, ES valstybių narių medienos apdirbimo sektoriuje iš viso dirba 1,5 mln. darbuotojų, iš jų 83 proc. – vyrai. Dauguma

sektoriaus darbuotojų yra visą darbo dieną dirbantys mažųjų įmonių (turinčių mažiau nei 10 darbuotojų) darbuotojai. Sektoriaus nuosmukį iš dalies lemia medinių gaminių paklausos mažėjimas ir iš dalies – žemas investicijų lygis, didelės sąnaudos ir konkurencija su importuojamais produktais. Ekonomikos krizė taip pat paveikė šį sektorių, kuriame užimtumas mažėja nuo 2008 m.

Atstovavimas interesams nacionaliniu lygmeniu

Profesinės sąjungos

Daugiau kaip pusės valstybių narių medienos apdirbimo sektoriuje vyrauja pliuralistinė asociacijų sistema. 27 Europos valstybėse narėse iš viso nustatytos 62 sektoriaus profesinės sąjungos (Malta neturi nė vienos sektoriaus profesinės sąjungos). Tik vieną sektoriaus profesinę sąjungą turi 11 šalių, dvi – penkios šalys, tris – penkios šalys, o šešiose šalyse nustatyta po keturias ar daugiau sektoriaus sąjungų – tai rodo, kad sektoriui būdingas fragmentiškumas.

Profesinių sąjungų tankumo rodikliai žinomi tik 27 iš 62 atvejų. Nors įvairių šalių ir sąjungų padėtis skirtinga, turimais statistikos duomenimis, daugiau kaip pusės sąjungų, apie kurias turima informacijos, tankumas sektoriuje yra mažas arba labai mažas (mažesnis nei 10 proc.).

Darbdavių organizacijos

25 Europos valstybėse narėse nustatyta 50 sektoriaus darbdavių organizacijų (Bulgarijoje, Maltoje ir Lenkijoje nenustatyta nė vienos sektoriaus darbdavių organizacijos). Dešimtyje šalių nustatyta tik viena darbdavių organizacija, devyniose šalyse – dvi, keturiose šalyse – trys, o dviejose šalyse – keturios organizacijos ar daugiau.

Darbdavių organizacijų tankumas sektoriuje mažas – tik vienos organizacijos tankumas sektoriuje (pagal bendrovių skaičių) viršija 50 proc. Turima informacija apie abiejų rūšių tankumą (28 atvejai) rodo, kad tankumas sektoriuje pagal bendrovės paprastai yra mažesnis nei tankumas pagal darbuotojus. Tai būdinga 21 iš 28 atvejų; toks rodiklis gali reikšti, kad, palyginti su mažesnėmis bendrovėmis, didesnės bendrovės šiek tiek labiau linkusios burtis į asociacijas.

Kolektyvinės derybos

Dešimtyje iš 20 šalių, iš kurių turima duomenų, kolektyvinių sutarčių aprėpties lygis yra didelis (viršija 80 proc.); trijose šalyse kolektyvinių sutarčių aprėpties lygis yra 50–70 proc., o penkiose šalyse jis labai mažas – mažesnis nei 15 proc. Estijoje ir Maltoje sektoriaus kolektyvinės derybos apskritai nevykdomos. Stipriausias veiksnys, paaiškinantis aukštą kolektyvinių sutarčių aprėpties lygį, yra tai, kad dažniausiai derybos vykdomos su keliais darbdaviais. Žemą kolektyvinių sutarčių aprėpties lygį atitinkamai galima paaiškinti tuo, kad derybos dažniausiai vykdomos tik su vienu darbdaviu.

Atstovavimas interesams Europos lygmeniu

Europos statybos ir medienos pramonės darbuotojų federacijai (angl. EFBWW) tiesiogiai priklauso 34 organizacijos iš tiriamųjų šalių; 31 šių organizacijų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose.

Europos medienos pramonės konfederacijai CEI-Bois priklauso 19 organizacijų iš 16 šalių; 16 šių organizacijų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose.

Reprezentatyvumo kriterijai

Pagal prie komunikato (COM(98) 322 galutinis) pridėtą Komisijos sprendimą organizacijos, su kuriomis gali būti konsultuojamasi, yra:

- a) (...) susijusios su konkrečiais sektoriais ar kategorijomis ir veikia Europos lygmeniu; b) (...) sudarytos iš organizacijų, kurios pačios yra valstybių narių socialinių partnerių struktūrų neatsiejama ir pripažinta dalis, gali sudaryti susitarimus ir kuriose atstovaujama kelioms valstybėms narėms; c) (...) turi reikiamas struktūras veiksmingai dalyvauti komitetų darbe.

Trečiasis Europos lygio reprezentatyvumo kriterijus yra organizacijų gebėjimas derėtis savo narių vardu ir sudaryti „sutartinius santykius, įskaitant susitarimus“ (SESV 155 straipsnis), t. y. su gebėjimu įsipareigoti pačioms ir įpareigoti joms priklausančias nacionalines organizacijas.

EFBWW ir CEI-Bois šį klausimą išsprendė Susitarimo memorandume dėl dalyvavimo socialiniame dialoge (1994 m. birželio 17 d.). Memorandumo 2 straipsnyje nustatyta, kad „abi šalys vadovaujasi prielaida, jog prieš viešą taikymą galutinius ir (arba) įpareigojančius pareiškimus turi patvirtinti jų atitinkamos organizacijos narės“.

Taigi, EFBWW ir CEI-Bois turi ad hoc įgaliojimą derėtis savo narių vardu, tačiau prieš priimdamos įpareigojantį pareiškimą jos turi pasitarti su savo organizacijomis narėmis.

Kitos Europos lygmens organizacijos

Šiame tyrime pateikta nacionalinių sąjungų narių apžvalga rodo, kad bent trijose šalyse veikia tik viena čia minima Europos organizacija – tai šešiose šalyse veikianti Europos profesinė sąjunga „IndustriAll“. Šios organizacijos buvimas atspindi tai, kad daugelio profesinių sąjungų veiklos sritys sutampa, nes organizacija neteigia, kad ji pritraukia medienos apdirbimo sektoriui priklausančias sąjungas.

Panaši nacionalinių darbdavių ir (arba) verslo asociacijų narių apžvalga rodo, kad kai kurios jų priklauso ne CEI-Bois, o kitoms Europos asociacijoms: Europos plokščių gamintojų federacijai (angl. EPF), Europos baldų gamintojų federacijai (angl. UEA) ir Europos baldų pramonės konfederacijai (angl. EFIC). Pagal principą „iš apačios į viršų“ atlikta analizė parodė, šios Europos organizacijos veikia trijose šalyse (EPF), keturiose šalyse (UEA) ir šešiose šalyse (EFIC). EPF yra konfederacijai CEI-Bois priklausanči federacija, o UEA ir EFIC veikia baldų gamybos pramonėje, kuri nepriklauso medienos apdirbimo sektoriui.

Išvados

Principais „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“ pagrįstos analizės parodė, jog 28 ES šalių medienos apdirbimo sektoriaus darbuotojams atstovaujanti EFBWW ir darbdaviams atstovaujanti CEI-Bois turi būti vertinamos kaip svarbiausios sektoriaus darbdavių ir darbuotojų atstovės ES mastu.

Papildoma informacija

Ataskaita „Representativeness of the European social partner organisations: Woodworking sector“ („Europos socialinių partnerių organizacijų reprezentatyvumas. Medienos apdirbimo sektorius“) skelbiama adresu <http://eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/comparative-information/representativeness-of-the-european-social-partner-organisations-woodworking-sector>

Norėdami gauti daugiau informacijos, kreipkitės į mokslinių tyrimų pareigūnę Camilla Galli da Bino e. pašto adresu gdb@eurofound.europa.eu.